

Bulgarien

»Mið-Amerika«
há Sovjet

Eitt land utan uppreistur móti stóra-beiggja eystanfyri

Bulgaria liggur á Balkan hálfvönni og hefur grannarnar Rumenia norðanfyri, Jugoslavia vestanfyri, Svartahavið eystanfyri og Turkaland og Grikkaland sunnanfyri. Landið er limur í Warsaw-samgönguni, og bulgarski kommunistaflokkurinn hefur havt valdið síðan 1944. Í september 1946 fékk landið heitið «fólkarepublíkk» og síðan 1948 hefur kommunistaflokkurinn stýrt.

Tað ið liggur aftanfyri sigurinn hjá kommunistunum er at Bulgaria undir seinna heimsbardaga var í parti við nazistunum. Sovjet sendi Bulgarien eina avbjóðing í 1944 og so komu kommunistarnir til valdið.

Tað búgva umleið 9 milliónir í Bulgarien. 900.000 eru turkar, og umleið 400.000 eru «sigoyrnar».

Amnesty International er fyri stuttari tíð síðan farið at taka sær av stóðuni hjá turkunum. Í eini frágreiðing sigur AI, at turkararnir verða handtiknir, verða tvangsfluttir, og eisini dripnir bert ti teir eru ein andstøða. Nógvar hava skift sini eftirnevn út við bulgarsk bert fyri at fáa frið. Teir flestu av teimum eru muslimar, men hava ikki rætt til at hava egna trúgv. Summir eru handtiknir av trúarlógum. Sjálvst bulgarsk lóg tryggjar ibúgvum sínum trúarfrælsi og gevur minnilutum rætt til at nýta egna mál.

Ein ferð í Bulgarien er ongantið sum ferðamannastovurnar vilja vera við. — Á jøvnum fœti við øll onnur suðurland í Evropa — lesa vit í bóklingunum. Eitt stað har matstovurnar, diskotekini og náttklubbararnir kappast um at fáa flest ferðafólk.

Fyri okkum var einki samsvar millum tað ið bóklingarnir skrivaðu, og so tað vit upplivdu, sigur Wenche Schjenberg úr AUF í Noreg, ið er ungmannafelagið hjá norska javnaðarflokkinum.

Jú, sál tað høvdu vit nokk av, og búffar og reyðvin um kvöldið. Sjálvandið var tað ein feria út-
«stress» og skund. Men

sum aðrastaðni sunnanfyri var tað bluff.

Fátækradømi

Fátækradømi siggja vit nógvastaðni í heiminum. Men hetta var eitt annað slag av fátækradømi, enn tað ið vit siggja í Italiu ella úti við strondina í Spaniu. Her var tórvur á materiellum tingum so sum kjót, men eisini frælsi var ein vora, ið treyt. Tú kanst ikki nýta pening tin til tað tú hevur hug, tú kanst ikki ferðast har tú hevur hug og ikki at gloyma, tú kanst ikki práta um tað tú hevur hug til. Okkurt eltir teg alla staðni. Eitt okkurt tú hevur trupulleikar at fáa eyga á. Eitt okkurt, ið kemur til sjóndar gjøgnum «sivil» klæddar lögrelmenn, nakað vit ikki leggja til merkis fyrr enn tann eysturlandski persónurin, ið vit tosa við, bráðliga verður so tigandi, undarligur og sær ikki út til at føla seg væl.

Dollar ferðafólk

Fyri okkum er tað ongan tíð vandi á ferð. Lögreglan ansar eftir okkum. Eisini høvdu vit dollarar ella krónur. Vit — ferðafólk — eru tann vesturlandski valutain, ið er neyðug um bulgarska skútun, ið kann líknast við ein bjargingar-bát, ikki eisini skal søkka.

Men fyri bulgararar kundi tað vera vandamik-ið at tosa við okkum. Ið hvussu er um samrøðan snúði seg inn á evnir so sum figgjarlig viðurskipti í Bulgarien, skrivfrælsið, persónligt frælsi og stóðan millum eystur og vestur. Tá skifta bulgarar al-oftast evni og vit verða gjørd var við, at tað situr onkur við næsta bord. Svárið ein fekk gjørdist knapt og ofta ironiskt. Setningarnir kundu skiljast á nógvar mátar, men um ein hugdi at andlitin-um hjá viðkomandi, skilti tú hvat tey meintu.

Í handlunum í Bulgari-
en er trot á øllum. Sum aðrastaðni í Eystur-europa, men her er standurin bara verri. Ti gerast handlarnir har útlendingar kundu keypa so lókkandi. Í teimum kann

ein bert keypa við útlendskum pengum. Men fyri okkum eru tilboðini í hesum handlunum eisini ógvuliga vánalig um vit samanbera við handlarnar heima. Eitt sindur av sprutti, tubbaki, ekektrískir bandspælarar og klæðir, ið hava eitt sindur betri dygd enn tey ein fær í vanligum handlum. Fyri eysturlendingar er her sum í dreyrmaverð. Hetta er ið hvussu er tann myndin vit finga aftaná at hava verið til handils ofta saman við bulgarum, ið vit ofta keyptu fyri úr dollar-handlunum.

Vekslar tú?

Veksling var ógvuliga útbreidd. Á strondini, í matstovum og í kioskunum á gøtuhorninum. Um ein hugsar um miðalintøkuna hjá bulgarum so vóru tað ógvuliga stórar nøgdir av pengum ein kundi veksla. Men har tað soleiðis, at sjálvst um maðurin á strondini vekslar 300 krónur, so er tað ikki hann, ið fær peningin. Vaktarmenn á strondini er fyrsta liðið, peningurin skal til. Og soleiðis fara pengarnir víðari, og fyri hvørt millumlið veksur kursurin. Hetta fyri at onkur skal kunna keypa vesturlandsk klæðir, vesturlandskan tónleik, whiskey úr Skotlandi. Samstundis eru fólk fátøk. Sjálvst miðalklassin, ið ólógliga finst, hevur ikki ráð til at eiga meir enn eitt barn, og tá er trupult at fáa ráð til at gjalda ti eina útbúgving.

Vandin við at veksla á svarta marknaðinum

Sjálvandi er tað vandamik-ið at veksla svart. Um ein útlendingur skal út av landinum og ikki hevur eina kvittan frá myndugleikunum ið prógvar, at ein hevur vekslað hjá myndugleikunum, fær ein seks áljóðandi 100 krónur. Bulgarar kunnu fáa fleiri ára fongsulsrevsing fyri at veksla svart. Men dreymurin hjá vanligu fólkunum at sleppa til vesturheimin, er so sterkur, at øll veksla.

Stórir áhugi fyri politiskum skeiði

Víkuskiftið 18.-19. oktober skipaði SU fyrri einum politiskum skeiði. Hetta skeið var eitt av teimum mongu tiltøkunum, SU í ár hevur skipað fyri, og sumvit í næsta ár hava ætlanir um at fyriskipa. Skeiðið nevndist: Politisk grundskíð I.

Pláss var fyri 15 luttakurum, og longu 3 dagar aftaná, at lýst hevði verið í bløðunum, var fult teknað.

Leygarmorgunin kl. 10 skuldi skeiðið byrja. Tá skuldi eftir ætlan danin Preben Jørgensen, leggja fyri. Hann skuldi verið komin við flogfarinum dagin fyri, men tað vildi so illa til, at flogfarið ikki fékk lent fyri ti vánaliga veðrinum. Til alla lukku lendi tað leygardagin. Preben Jørgensen hevur sjálvur fingið útbúgving sá sum undirvisari í DSU, og i dag starvast hann innan hetta økið hjá DSU. Til saman hevur DSU yvir 60 undirvisarar. Men hóast Preben ikki

kom til tíðina, byrjaði skeiðið til ásettu tíð. Jóannes Dalsgaard hevði lovað at koma oman og siga nokur orð, og hjá honum var einki í vegin fyri at leggja fyri. Hann byrjaði við at greiða okkumfrá søguna hjá ti danska javnaðarflokkinum og tess tilknýti til fakfelagsrørsluna. Inn í millum fékk Jóannes spurningar, og fyrilesturin bleiv ti ikki bert fyrilestur, men eisini eitt gott og livligt kjak. At enda flutti søgan heim til Føroya, og vit finga eitt yvirliit yvir søguna hjá ti føroyska javnaðarflokkinum.

Seinni um dagin kom Preben. Og fyri at gera eina langa søgu stutta, tosaðu vit restina av seinnapartinum um ta sosialistisku teoriina og ideologiina aftan fyri javnaðarflokkin.

Eftir at hava etið náttúrða, hildu vit talum. Nú varð tosað um aluteknikk. Hesaferð sluppu vit øll at royna okkum sum

roðarar. Vit finga røkur evni at velja imillum, og skuldu so ein fyri og annar eftir upp at halda eina stutta røðu um eitt av hesum evnunum. Eftir 15 røðum og hópini av viðmerkingum, góvust vit fyri dagin.

Morgunin eftir byrjaði við, at vit finga nakað at vita um gongdina og menningina av sosialismuni frá Marx og til dagin i dag.

Seinnapartin tosaðu vit um, hvussu vit skuldu organisera arbeiðið innan SU. Og her má sigast, at vit finga nógva góð ráð. Samanumtikið eitt sera væleydnað skeið. Stuttligt at siggja, at áhugin var so stórir.

Eftir er bert at siga, at SU hevur limafund annaðhvørt mánað og í hølunum í Dr. Jakobsensgøtu 5, og lesirng annaðhvørt mánað og í sama staði. Øll eru vælkomin.

Gudmund

FUT og felagið av dansi-fyrirreikarum samarbeiða?

Tiltøkini hjá FUT at mót-mæla hoga tollunum á ljóð-førum, tekur SU fult undir við.

Tað líkist ongum og er als ikki í tráð við okkara hugsjón, at bert tey væl-bjargaðu skulu hava ráð at spæla upp á og eiga ljóðfari.

Eitt av endamállum okkara er jú at arbeiða fyri at øll skulu hava møguleika at fáa lut í mentanini, ið er í Føroyum. SU hevur eisini sent bræv til umboð okkara í Landsstýrinum, har vit krevja, at teir gera sitt til, at ein loysn verður funnin í hesum máli.

Men at felagið av dansi-fyrirreikarum letur sum

um teir hava nakað felags við FUT, má ungdomurin í Føroyum ikki lata seg lumpa av. Øll minnast vit, at stutteleikaskatturin fyri nøkrum árum síðan var rættikin. Hetta varð gjørt fyri at fyrirbyrgja, at atgonguprisirnir í dansihølunum skuldu fara upp. Tað bleiv jú sagt, at tað skuldi vera so dyrt at fyriskipa dans, um ein samstundis skuldi gjalda stutteleikaskatt. Men her má ein ásaanna ordni «Tá ein rættir f... lita-fingur, vil hann hava alla hondina.»

Í staðin fyri at vit finga eitt atgongugjald, ið vit ungu kundu liva við, so

vildu fyriskipararnir, nú teir høvdu fingið hesa eykainntøku, hava upp aftur meir, og atgongugjaldið fór upp við 2-300%. So istaðin fyri at leggja toll á ljóðfari, kundi ein heldur roynt at fingið fleiri pengar frá teimum, ið fyrst sluppu undan stutteleikaskattinum, og sum síðan hækkaði billettprisman. Tað líkist ongum, at ein skal av við hálvthundrað krónur fyri eitt atgongumerki. Við hesum prísnum og tá hugsað verður um, at ungvanliga ganga í dans 2 ferðir um vikuna, gerst hetta skjótt nógvar peningur.